

Mukəddəs Kitab

Injil 26-kisim

«Yəhuda»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Injil 26-qism

«Yəhuda»

(Rosul Yəhuda yazoqan məktup)

Kirix söz

Bu hətning mu'əllipi Yəhuda özini birinqidin «Əysa Məsihning kuli», andin «Yakupning inisi» dəp tonuxturidu. Yəhudilər arisida «Yəhuda» degən isim nəhayiti kəp uqraydu, xunga salahiyitini eniklax kerək, əlwəttə. Özini «Yakupning inisi» dəp tonuxturoqan uxbu hətning mu'əllipini jismaniy jəhəttin Əysa Məsihning inisi dəp bilimiz. Qünki biz «Yakup yazoqan məktup»-ti «kirix söz»-imizdə kərsətkinimizdək, Yakupmu Məsihning inisi idi (Yakup həm Yəhuda hər ikisi «Mat.» 13:55də tiloqə elinoqan).

Kizik yeri xuki, u özining Məsih bilən boləqan aka-inilik munasiwitini tiloqə almaydu — pəkət özini «Əysa Məsihning kuli» dəp kərsitidu. Bu ix xuni bizgə enik kərsitiduki, bizning məlum «rohıy kixi» bilən, həttə Rəbbimizning Əzi bilən jismaniy munasiwitimiz bolsimu, Hudaning padixahlıqıda bu heqnərsə hesablanmaydu. Hudaning padixahlıqıqə kirix üqün hərbirimiz etiqađ arqılık «qaytidin tuqulux» yaki «Hudadin tuqulux»-imiz zərürdur.

Mu'əllipning bu hətni kəyərdiki etiqađqılaroqə yazoqanlığı enik əməs; ləkin mumkinqılığı barki, u uxbu hətni rosul Petrusmu hət yazoqan «**Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə əlkiliridə yaxawatqan**» oqurmənlərgə yazoqan boluxi mumkin. Bizning bu pikirgə mayıl boluximizdiki səwəb uxbu hətning məzmuni Petrus yazoqan ikkinqi hətgə bək yekın bolup, u birnəqqə jayda Petrusning hetidin nəkil kəltüridu. Həlbuki, ikki hətning bir-biridin qong bir pərki bar. Rosul Petrus «ikkinqi heti»də oqurmənlərgə sahta təlim bərgüqilər toqruluk bexarət berip agahlandıridu; Yəhuda hetidə, bu sahta təlim bərgüqilər allıqəqan jamaətlərgə sukunup kiriwaləqan dəp agah beridu. U ularning rəzilliklrini, xundakla ularning aqiwitini tehimu enik təswirləp, ularning təlimlirigə qarxi turux kerəklikini ündəydu, həmdə ularning pəyda boluxi ahırkı zaman künlirining beximizəqə allıqəqan qıxkənlikini ispatlaydu, dəydu.

Xuning bilən u kərindaxlarni etiqađida qing turuxkə həmdə etiqađida təwrəngüqılərgə yərdəm berixkə ündəydu.

«Qoxumqə söz»-imizdə biz yənə bundak «karxi turux» wə «kürəx kılıx» toqruluk azrak səzləymiz.

Bu məktup kışiqə agahlandıruş həm riqəbtəndurux hetidur; hət bizning dəwrimizdiki sahta təlim bərgüqılərnimu ohxaxla pax kılıp bizgə zor payda yətküzidu. «Petrus (2)»-diki «qoxumqə söz»-imiznimu kərüng.

Məzmun: —

1. Salam (1-2-ayətlər)
2. Sahta təlim bərgüqilər həkkidə agah (3-19-ayətlər)
3. Jekiləxlər, dua, mədhıyə (20-25-ayətlər)

Yəhuda

«Rosul Yəhuda yazoqan məktup»

1 ¹ Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakiriloqanlaroqə, yəni HudaAtimiz tərpidin səyülgən, Əysa Məsih tərpidin qoşdilib kəlgənlərgə salam. ² Silərgə rəhimdillik, amanlik-hatirjəmlək wə mehır-muhəbbət həssiləp ata kılinoqay!

Sahta təlim bərgüqilərdin həzi bolunglar!

³ I səyümlüklirim, mən əsl silərgə ortaq bəhri mən boluwatqan nıjatimiz toqrisida hət yezixkə zor ıxtıyakım bolsimu, lekin hazır buning orniqə siləni muqəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılinoqan etiqadni qolunglardin bərməslikkə jiddiy kürəx kılaxkə jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmıdi. ⁴ Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla munu sorakqə tartılaxkə pütülgənlər aranglaroqə suqunup kiriwaləqan. Ular Hudaning mehır-xəpkitini buzukluq kılaxning bahənisioqə aylanduruwaləqan, birdinbir İgimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanoqan adəmlərdir..

⁵ Xuning üqün mən silərgə xuni esinglaroqə qaytidin selixni halaymənki (gərqə silər burun həmmə ıxlardin həwərləndürülgən bolsanglarmu), burun Rəb Əzi üqün bir həlkni Misirdin kutkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki Əzigə ıxənmigənləni keyin həlak kıldı. ⁶ Wə silər xunimu bilisilərkı, əslidiki ornida turmay, əz makanini taxlap kətkən pərixtiləni Rəb uluq kıyamət küning sorikioqə mənggü kixənləp mudhix qərangəquluxkə solap saqlımakta. ⁷ Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu pərixtilərgə ohxax uqioqə qıkkən buzukqılıkqə wə qəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, keyinki dəwrlər ularning aqıwıtidin ibrət əlsun üqün mənggülik ot jazasioqə ərək kılınip keydürülgən..

1:1 «Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakiriloqanlaroqə ... salam» — «qakiriloqanlar» bolsa Huda tərpidin qakiriloqan. «Əysa Məsih tərpidin qoşdilib kəlgənlərgə salam» — yaki «(Huda tərpidin) Əysa Məsih üqün qoşdilib kəlgənlərgə salam» — tekst xu mənənimu əz iqigə alidu.

1:3 «...lekin hazır buning orniqə siləni muqəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılinoqan etiqadni qolunglardin bərməslikkə jiddiy kürəx kılaxkə jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmıdi» — «muqəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılinoqan etiqad» deqən ıbarə muxu yərdə bizgə İnjil arkilik Huda, Məsih, Muqəddəs Roh, nıjat, Hudaning səz-kalamı (Təwrat, Zəbur, İnjil), bu dunya, u dunya, insanıyət, pərixtilər wə jin-xəytan katarliklər toqıruluq nazil kılip tapxuruloqan, xundakla ıxıxkə zərür boləqan wəhiy-həqıqətləni kərsitidu.

1:4 «Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla muxu sorakqə tartılaxkə pütülgənlər aranglaroqə suqunup kiriwaləqan» — «heli burunla ... sorakqə tartılaxkə pütülgən»: — bəlkim muqəddəs yazmilarda pütülgən bolsa kerək.

— «Munu sorak» — Yəhuda təwəndə 5-15-ayətlərdə bayan kılidoqan jaza-soraklar bolsa kerək.

— «ular Hudaning mehır-xəpkitini buzukluq kılaxning bahənisioqə aylanduruwaləqan, birdinbir İgimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanoqan adəmlərdir» — «Hudaning mehır-xəpkitini buzukluq kılaxning bahənisioqə aylanduruwaləqan...»: — demək, «buzukqılık kılıwərsəkmü Hudaning mehır-xəpkiti bilən kəqürülmiz» deqəndək.

1:4 1Pet. 2:8; 2Pet. 2:1, 3.

1:5 «burun Rəb Əzi üqün bir həlkni Misirdin kutkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki Əzigə ıxənmigənləni keyin həlak kıldı» — «keyin» grek tilida «ikkinqi kətim» deyilidu.

— «Rəb Əzi üqün bir həlkni Misirdin kutkuzoqan bolsimu» bəzi kona kəqürmilərdə «Əysa Əz həlkni Misirdin kutkuzoqan bolsimu» deyilidu.

1:5 Qel. 14:29; 26:64, 65; Zəb. 106:24-27; 1Kor. 10:5; İbr. 3:17.

1:6 Yar.6:1-4; 2Pet. 2:4.

1:7 «Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu pərixtilərgə ohxax uqioqə qıkkən buzukqılıkqə wə qəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, keyinki dəwrlər ularning aqıwıtidin ibrət əlsun üqün mənggülik ot jazasioqə ərək kılınip keydürülgən» — «qəyriy xəhwətlər» deqən ıbarə grek tilida «qəyriy ətlər» bilən ıpadilidinu. Hudaqə boysunmioqan pərixtilər «qəyriy ətlər»gə (demək, kiz-ayallaroqə) iq pəx tartkanıdi; Sodom wə Gomorradikilər «qəyriy ətlər»gə iq pəx tartkan (bu kətim ərlər kiz-ayallaroqə əməs, bəlkı ərlər bəxkə ərlər bilən «qəyriy» jinsiy munasiwət ətküzmqı).

— «Sodom wə Gomorra xəhərləri»ning aqıwıti toqrisida «Yar.» 18-19-babni kərüng. Biz «qoxumqə səz»imizdə muxu wəqə üstidə yənə azrak tohtilimiz.

1:7 Yar. 19:24; Qan. 29:22; Yax. 13:19; Yər. 50:40; Əz. 16:49; Hox. 11:8; Am. 4:11; Luqə 17:29; 2Pet. 2:6.

⁸ Lekin muxu «qūx kərgūqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnin tənlinimu buloqiməkta, ular hokuk igilirigə səl karioquqilardin bolup, ərxteki uluqlaroqimu həkərat kilixməkta..⁹ Lekin hətta bax pərixta Mikailmu Musaning jəsiti toqrisida İblis bilən muzakirə kiliplə talax-tartix kiliqanda, uni həkəratlik səzlər bilən əyibləxkə petinalmioqan, pəkət «Sanga Pərwərdigarning Əzi tənbiş bərsun» dəpla koyoqan..¹⁰ Lekin bu kixilər əzliri qūxənməydiqan iqlar üstidə kupurluk kiliidu. Biraq ular hətta əkilisiz həywanlardək öz təbiitining inkasliiri boyiqə qūxənginiqə yaxap, xu arkilik əzlirini həlak kiliidu..¹¹ Bularning həlioqa way! Qunki ular Qabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoqan yolioqa əzini atti wə ular Korahning asiylik kiliqinioqa ohxax ahir həlak bolidu..¹² Ular mehir-muhəbbətni təbrikləx ziyapətliringlaroqa həq tartinmay silər bilən billə dahil bolidiqan, əzlirinila bəkidioqan hətərlilik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursiz bulut, yiltizidin qomurup taxlanoqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki kətim əlgənlər!..¹³ Ular dengizning dawaloquwatkan, buzoqunluk dolqunliri, ular öz xərməndiqilikini kisməkta; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoqa mənggülik kapkarangoqulukning zulmiti həzirlap koyuloqandur..¹⁴ Adəm'atining yəttinqi əwladi bolon

1:8 «lekin muxu «qūx kərgūqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnin tənlinimu buloqiməkta, ular hokuk igilirigə səl karioquqilardin bolup, ərxteki uluqlaroqimu həkərat kilixməkta» — «qūx kərgūqilər» bəlkim «bexəratlik birnəqqə qūxni kərdüm» degəndək səzlər bilən adəmlərnə aldaydu.

–«hokuk igiliri» — xūbhisizki, muxu yərdə padixahlar, waliylar wə həkūmətnin türlik əməldarilridin baxqa, Huda bəkitkən ata-anilik hokukni öz iqigə alidu.

–«ərxteki uluqlar» — əyni tekistə «ərx» degən söz yok. Lekin 11-ayətkə karioqanda qoqum ərxteki (yaman) küqlər, yəni jin-xəytənlərnə kərsətsə kerək. «Jin-xəytənlər» əslidə pərixtilər, yəni «ərxteki uluqlar»din idi («Wəh», 12:4ni kəring).

1:9 Dan. 10:13; 12:1; Zək. 3:2; 2Pet. 2:11; Wəh. 12:7.

1:10 «Lekin bu kixilər əzliri qūxənməydiqan iqlar üstidə kupurluk kiliidu. Biraq ular hətta əkilisiz həywanlardək öz təbiitining inkasliiri boyiqə qūxənginiqə yaxap, xu arkilik əzlirini həlak kiliidu» — «öz təbiitining inkasliiri boyiqə qūxənginiqə yaxap» degən ibarə bəlkim həywanlarning jüpləxixkə bolon ixtihəsini kəzdə tutkan, xundakla muxu kixilərnin xəhwəniy həwəsliirinə, buzukluklirini kərsətkən boluxi mumkin.

1:10 2Pet. 2:12.

1:11 «Bularning həlioqa way! Qunki ular Qabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoqan yolioqa əzini atti wə ular Korahning asiylik kiliqinioqa ohxax ahir həlak bolidu» — «Qabilning yoli» — Qabil öz inisiyoqa həsət kiliplə uni əltürən, əlwəttə («Yar.» 4-bab).

–«Balaamning azoqan yoli» — «Qel.» 22-24-babni, «2Pet.» 2:15ni wə izahətnimu kəring.

–«ular Korahning asiylik kiliqinidikiqə ohxax ahir həlak bolidu» — Korah bolsa Musa pəyoqəmbərgə, xundakla Hudaning Əzige isyan kətdirdi. Yar əzi eqilip Korah wə xeriklirining ailisidikilirini yutuwaldu wə xuning bilən təng əsəmdin ot qūxup Korah wə uninoqa əgəxənlərnə kəydirup əltürdi («Qel.» 16-bab). Korahdikilərdin 1500 yildən keyin yaxianon muxu sahta təlim bərgūqilər Hudaning qəzəpi ayan kiliqinoqan küni ularoqa ohxax jəzmən əxəddiy wə qorqunluk həlda yokitilidu.

1:11 Yar. 4:8; Qel. 16:1; 22:7,21; 2Pet. 2:15; 1Yuhə. 3:12.

1:12 «Ular mehir-muhəbbətni təbrikləx ziyapətliringlaroqa həq tartinmay silər bilən billə dahil bolidiqan, əzlirinila bəkidioqan hətərlilik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursiz bulut, yiltizidin qomurup taxlanoqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki kətim əlgənlər!» — «mehir-muhəbbətni təbrikləx ziyapətliringlar» degənlik Hudaning mehir-muhəbbətni təbrikləx, əlwəttə. Xūbhisizki, birinji wə ikkinji əsirlərdə jəmətlər pat-pat məlum bir huxalliktin qerip-namratlarni təkilp kiliplə ziyapət ətküzətti; undək ziyapətlər «mehir-muhəbbət ziyapiti» yəki «muhəbbətni təbrikləx ziyapiti» dəp atilatti. Xu ziyapətlər bəlkim daim «nan oxtux», (yəki «Rəbning dastihani», «Rəbning kəqlik tamiki»)ni öz iqigə alatti.

–«əzlirinila bəkidioqan hətərlilik hada taxlardur» — «əzlirinila bəkidioqan» bu kinayilik gəp. Muxu kixilər «Huda bizni jəməttikilərnə bəkkəuqi kiliplə bəkitkən» daytti. Lekin ular pəkət əzlirinila bəkatatti. «hətərlilik hada taxlardur» — bəxka hil tərjimisi «daqlaroqa ohxaydu» — Muxu kixilər əzlirini bəlkim «jəmətning tüwruki» dəp kərsətkini bilən, əməliyəttə dengizdiki «hətərlilik hada taxlaroqa ohxaydu». Dengizqılar dengiz əstidiki hada taxlarni baykiyalmay, kemini üstidin həydisə pütünləy wəyrən bolup tūgixidu, əlwəttə.

– «Hətərlilik hada taxlar» degən bu səzning əhəngi «daoq»kimi nəhayiti yəkin boləq, bəlkim xu məninimu kərsitixi mumkin. «2Pet.» 2:13ni kəring.

–«yamoqursiz bulut» — grek tilidə «susiz bulut».

–«ikki kətim əlgənlər!» — bu sahta təlim bərgūqilər əzlirining gənəhliridə rohiy jəhəttə «əlgən» («qəbiqlikliringlar həm gənəhliringlarda əlgən» («Əf.» 2:1)) bolupla kəlməy, bəxkəllərnimu əlüm yolioqa əldəp kərgüzgənlikni üqūnmə rohiy jəhəttə «ikki kətim əlgən»dur. Ular xu səwəbtin Huda tərəpidin ikki həssə jəzalinidu («Yək.» 3:1, «Mat.» 23:13-15ni kəring).

1:12 2Pet. 2:13,17.

1:13 «Ular dengizning dawaloquwatkan, buzoqunluk dolqunliri, ular öz xərməndiqilikini kisməkta» — «Yəx.» 57:20ni kəring. «... ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoqa mənggülik kapkarangoqulukning zulmiti həzirlap koyuloqandur» — «ular... ezip kətkən yultuzlar» degənlik pəkət «hətərlilik hada taxlar»la əməs, bəlkə dengizdə yūrgūqilərgə hətə yənölūxni kərsitip tənitiqən «ezip kətkən yultuzlar»dək bolidu.

1:13 Yəx. 57:20.

«Yəhuda»

Ҳанох бу кикилər тоғрисида мундақ бeарəт бəргəн: —

«Мана, Рəб тўмəнминглиқан муқəддəслири билəн келиду»,¹⁵ U пўткўл инсанларни сорақ қилип, барлиқ иһлассизларнинг иһлассизларқə yürғүзгəн барлиқ иһлассизлиқлириқə аsасəн, хундақла иһлассиз гунаһкарларнинг Əзини һақарəтлиғəн барлиқ əсəбий сəзлириғə аsасəн ularни əйибкə буыруйду».

¹⁶ Bu кикилər һаман оғотулдап, ағринип yürиду, өз һəвəслирининг кəynиғə кидиду; ағзидə yooғанқилиқ қилиду, өз мəнпəитини кəзлəп бахқиларқə хуxамəтқилиқ қилиду.

Ағаһландурux wə тапилаx

¹⁷ Ləkin, i сəyўмлўклирим, Рəббимиз Əysə Мəсiһнинг росуллirининг аldин eyтқан сəзлирини еsingларда tutungларки, ¹⁸ ular силəргə: «Аһир заманда, əзининг иһлассиз һəвəслирининг кəynиғə кирip, мазак қилоуқилар мəйданəқə қикиду» дегəниди. ¹⁹ Muxundəк кикилər бəлгўнқилиқ пəйда қилидиқан, өз тəбиитиғə əғəхкəн, Роһқə игə болмиқан адəмлəрдур.

²⁰ Ləkin силər, i сəyўмлўклирим, əng муқəддəс болоқан етиқədingларни ul қилип, өзўнглари курup қикинлар, Муқəддəс Роһта dua қилип, ²¹ адəмни мəngгўлўк һаятқə еlip баридиқан Рəббимиз Əysə Мəсiһнинг рəһимдиллиқини тəлмўрўп кўтўп, өзўнглари Hudaning мəһир-муһəббити иқидə tutungлар. ²² Ikkilinip қəлоқанларқə рəһим қилинлар; ²³ бəзилəрни ot иқидин yuluwelip қутулдуруwelинлар; бəзилəргə һəттə əтliridin нijasəт қўхўп булоқанқан кийим-кеқикигиму нəпрəтлəнгəн һəлдə қорқунқ иқидə рəһим қилинлар .

1:14 «Мана, Рəб тўмəнминглиқан муқəддəслири билəн келиду,...» — («Рəбнинг) муқəддəслири» мухu yəрдə Рəб Əysaning қайтip келихидə Əзигə һəмрəһ қилоқан пəрихтилири һəм муқəддəс бəндилirини кəрситixи mumkin («Қан.» 33:2, «Зəб.» 50:3-6, «Дан.» 7:9-14, 25-26, «Mat.» 16:27, 24:30-31, 25:13, «1Kor.» 6:2, «1Tes.» 3:3, «2Tes.» 1:7-10, «Wəһ.» 1:7ni кəрўng).

1:14 Yar. 5:18; Dan. 7:10; Ros. 1:11; 1Tes. 1:10; 2Tes. 1:10; Wəһ. 1:7.

1:15 «U пўткўл инсанларни сорақ қилип, барлиқ иһлассизларнинг иһлассизларқə yürғүзгəн барлиқ иһлассизлиқлириқə аsасəн, хундақла иһлассиз гунаһкарларнинг əзини һақарəтлиғəн барлиқ əсəбий сəзлириғə аsасəн ularни əйибкə буыруйду» — («иһлассизларқə yürғүзгəн иһлассизлиқлири» дегəн ибарə «уқиқə қикқан иһлассизлиқлири» дегəндəк гунаһлирини тəkitлəйду. «ularни əйибкə буыруйду» — дегəн сəз, xўбhisizки, һəрбир гунаһкарнинг Huda аldida əзининг гунаһлири ўстидин қикiriлоқан һəкўмгə толўқ қoxилидиқанлиқини кəрситиду.

—Təwrat өз иқигə алмиқан «Ҳанох» дегəн yəнə кона бир китab бар. Бирəқ Yəһуда нəқil кəлтўргəн мухu сəз бу китabтин биwasitə еlinоқан əмəс. Бу сəз бəлким «Ҳанох» дегəн китabнинг қədimiy мənbəsi болоқан, һəлқнинг ағззакi байанлиridин еlinоқан болса кəрəк.

1:15 Mat. 12:36.

1:16 «Bu кикилər һаман оғотулдап, ағринип yürиду, өз һəвəслирининг кəynиғə кидиду; ағзидə yooғанқилиқ қилиду, өз мəнпəитини кəзлəп бахқиларқə хуxамəтқилиқ қилиду» — «бу кикилər ... оғотулдап, ағринип yürиду»: ular ез-əзигə һəм бахқиларқə қəқхəп ағринип yürиду. «ағринип yürиду» дегəннинг бахқə бирhil тəржимиси: — «бахқиларни əйиблəйду» yaki «қусур издəп yürиду».

1:16 2Pet. 2:18.

1:18 «ular силəргə: «Аһир заманда, əзининг иһлассиз һəвəслирининг кəynиғə кирip, мазак қилоуқилар мəйданəқə қикиду» дегəниди» — росул Yəһуда мухu yəрдə ularнинг нəmini мазак қилидиқанлиқини eyтmayду. Ləkin бир misal «2Pet.» 3:3дə тəpilidu.

1:18 Ros. 20:29; 1Tim. 4:1; 2Tim. 3:1; 4:3; 2Pet. 2:1; 3:3.

1:19 «Muxundəк кикилər бəлгўнқилиқ пəйда қилидиқан, өз тəбиитиғə əғəхкəн, Роһқə игə болмиқан адəмлəрдур» — «өз тəбиитиғə əғəхкəн (адəмлəр)» грек тилида «janлиқ (адəмлəр)» дегəн сəз билəн ipadiliniду. Оқурмəнлəрнинг есидə болuxи кəрəкки, Муқəддəс Kitab бойиғə адəм ўқ қисмидин — роһ, jan, тəndин тəркиб таpidу. Hudaning əсли мəқсiti адəмнинг роһи арқиліқ унинг билəн алақилихip yolyoruk кəрситixи idi. Адəм'atimizning гунаһи билəн адəмлəр өз роһи тəриpidин əмəс, бəлки jan wə тən, yəни «əт» тəриpidин бахқурулup, əзининг (гунаһлиқ) тəбиитиғə əғəхкли турди. «Rimlikларқə»diki «kixir сəз»imizни кəрўng.

—«Роһқə игə болмиқан адəмлəрдур» — «Роһ» Hudaning Муқəддəс Роһи, əлwəттə.

1:20 «Ləkin силər, i сəyўмлўклирим, əng муқəддəс болоқан етиқədingларни ul қилип, өзўнглари курup қикинлар, Муқəддəс Роһта dua қилип,...» — «өзўнглари... курup қикинлар» дегəн ибарə мухu yəрдə грек тилидики «(етиқадта) əсўп yetildirинлар» дегəн мəнида. «Rimlikларқə» wə «Əfəslukларқə»diki «етиқадни қurux» тоғрuluk «kixir сəз»imizни wə izəхəтларни кəрўng. «Муқəддəс Роһта dua қилип, ...» — дəмəк, «Муқəддəс Роһқə тayинip dua қилип,...».

1:22 «Ikkilinip қəлоқанларқə рəһим қилинлар» — «ikkilinip қəлоқанлар» болса етиқадта ikkiləngəнлər. Бахқə бирhil тəржимиси: «Бəзилəргə рəһим қилинлар, (адəмлəр билəн адəмлəрни) пəрқ еtingлар; бəзилəрни... бəзилəрни... ».

1:23 «бəзилəрни ot иқидин yuluwelip қутулдуруwelинлар; бəзилəргə һəттə əтliridin нijasəт қўхўп булоқанқан кийим-кеқикигиму нəпрəтлəнгəн һəлдə қорқунқ иқидə рəһим қилинлар» — дəмəк, бу ikki аyəт (22-23)тə ўқ hil адəмлəр бар. Биринқи hili етиқадқə нисбəтəн gumanda туриду; ikkinқи hili болса гунаһқə xunəғə қəқўп кəткəнки, ular dozəhning гirdawida турoқанлар yaki «dozah отиқə qўxəy» дəп қəлоқанлар; ўқинқи hili болса, адəмни асанла iplaslikқə сəрəydiқан еғир гунаһларқə патқанлар. Xunga ularни қutқuzmaqқи болоқанлар intayin һoxyar болuxи кəрəк — болмисə əзлири булоқинip yaki

«Yəhuda»

Mədhியə duasi

²⁴⁻²⁵ Əmma silərnı yolda teyilip ketixtin saklap, eqilip-yeyilip Əzining xərəplik huzurida əyibsiz turozuxka Qadir Boləuqiqa, yəni Qutkuzəuqimiz birdinbir Hudaqa Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik xan-xərəp, həywət-uluqluk, kudrət wə hokuk əzəldin burun, həzirmu ta barlik zamanlarəqiqa boləy! Amin!

---

azdurulup ketixi mumkin («həttə ətliridin nıjis (grek tilida, «daq») qüxüp buləanojan kiyim-keqikigə nəprətləngən həlda» degən gəp kəqmə mənida, əlwəttə. «Bu kixilərnıng pasiklikı özünggə təsir yətküzmisun üqün hoxyar bol» degəndək). –Bu ikki ayətnıng baxka bəzi tərjimiliri bar. Bu tərjimilərdə «qutkuzuxka tirixix kerək» boləjan ikki hil adəmlər kəzdə tutulidu: — «İkkiliniq qəlanlarəqa rəhim qilinglar; birək bəzilərnı ot iqidin yulup qutulduruwelinglar; lekin ularnı qutkuzəjanda kərkunqta bolunglar, həttə ətlərdin nıjis qüxüp buləanojan kiyim-keqikigə nəprətlininglar» degəndək.

1:24-25 Rim. 16:27; 1Tim. 1:17.

Qoxumqə söz

Əmdi bu sahta təlim bərgüqilərnı kəndək bir tərəp kılıx kerək?

Bizning həzırkı zamandiki sahta təlim bərgüqilər bilən boləjan küriximizmu hətnıng bexida, 3-ayəttə kərsitilidu: — «I səyümlüklirim, mən əsli silərgə ortək bəhrimən boluwatқан nıjatimiz tooqrisida hət yezixқа zor ıxtıyakım bolsımu, lekin hazır buning ornıoқа silərnı mukəddəs bəndilərgə bir yolıla amanət kılınoğan etikadnı kolunglardın bərməslikkə jıddiy kürəx kılıxқа jekiləp uxbu hətnı yazmısam bolmıdı».

Yəhudanın «mukəddəs bəndilərgə bir yolıla amanət kılınoğan etikad» degən bu səzi muxu yərdə bizgə İnjil arkilik Huda, Məsih, Mukəddəs Roh, nıjatlik, Hudanın sız-kalami (Təwrat, Zəbur, İnjil)ning tolimu nopuzlukluğu, bu dunya, u dunya, insanıyət, pərixtilər wə jin-xəytan katarliklər tooqruluk nazil kılınoğan, xundakla ixinixkə zərür boləjan wəhiy-həqikətlərnı kərsitidu.

Bu agahtın biz xundək qüxinimizki, hətərlik ix Hudanın məmin bəndilirining mal-mülkining bu sahta adəmlər tərəpidin məhrum kılınixi əməs (bu tolimu yaman ix, əlwəttə), bəlki həqikətning əzidin məhrum kılınixidur. Bu sahta təlim bərgüqilərnıng kəynidə insanlarning əxəddiy düxmini, muxundək kixilərnı yoxurun idarə kıləquqi Xəytan əzi turidu. U muxu sahta təlimliri arkilik Hudanın həlkini həqikəttin pütünləy məhrum kılıp oqrilimakqi wə xundək kılıp ularning rohıy həyatini wəyran kılmaqqidur («Yh.» 10:10). U xundək kılalisa, dunyada Hudanın guwahqilikini yoxқа qikirip, «dunyaning nuri» boləjan Hudanın həlkini karəngəquluk iqiğə qərək kılıwetətti.

Undakta, biz kaysi yol bilən «etikadnı kolunglardın bərməslikkə jıddiy kürəx kılıx»imiz lazımdır?

Bu məsilə kəp tərəplimilik boləqini bilən, təwəndiki ıxlarnı intayın muhim dəp karəyimiz: —

(a) Həmmidin awwal, əzimizni Hudanın sız-kalamıoқа qəmdürüximiz kerək: —

«Bu Təwrat-kanunini əz aqzingdin neri kılmay, uning iqidə pütülgənnıng həmmisini tutup, uni keqə-kündüz oyla; xundək kılsang yolliringda qəlibilik bolup, əzüng ronək tapısən» («Yəx.» 1:8).

Bu həm kona əhdə (Təwrat-Zəbur) wə yengi əhdə (İnjil)diki həyatқа nisbətən həlkilik prinsiptur.

Biz Hudanın sız-kalamini əzimizning iqi dunyamız, barlık oy-pikirlirimizning ayrılməs bir qısmı kılıximiz lazımdır. Jəzmləxtürimizki, Xəytan həqikətning hərkaysi nuktisining birnımu koymay yoxitix üqün kürəx kılidu.

(ə) Biz Hudanın xəpkitigə tayinip, Uning sız-kalamining hər bir nuktilirioқа boysunuximiz kerək. Xundək kıləqanda bizdə Məsih əysanıning namida dua kılıx wə sız kılıxқа həqıqimiz bolidu («Mat.» 8:9).

(b) Səgək turup dua kılıxtın tohtımaslıqımız kerək («Mat.» 26:41).

«Yəhuda»

(p) Hudaning jamaitida sahta təlim bərgüqilərgə yüz turanə turup, hər türlük tənbiḥ wə durus təlim bilən rəddiyə berip karxi qikiximiz lazim. Biz ularoḡa bir dəqiqimü yol qoymasliḡımız kerək («Gal.» 2:5). Bu «ədəplik bolux-bolmasliḡ» məsilisi əməs. Jamaət adəmninḡ əməs, Hudaningkidur; Hudaḡa biḡərmətlik ḡilinoḡan bolsa, uninoḡa biḡərmətlik ḡiləḡanlaroḡa yüz-hatirə ḡilmaymiz. Bəzi kixilər «Silər muḡəbbət kərsətməysilər» dəp tənḡid ḡilixi mumkin, biraḡ adəmnə azad ḡiloḡuḡi bolsa ḡəḡiqətning əzidur: — «Ḥəḡiqətḡi setiwal, uni ḡərgiz setiwətmə» («Pənd.» 23:23).

Yənə məsilən «2Yḡ. » 7-11-ayətni kəruḡ.

1:7

«Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəḡərlərdikilərmü xu ohxax yolda, yəni xu pərixtilərgə ohxax uḡioḡa ḡikḡan buzḡḡilikḡa wə ḡəyriy xəḡwətlərgə berilip kətkən, keyinki dəwrlər ularning aḡiwitidin ibrət alsun üḡün mənḡḡülük ot jazasioḡa ərək ḡilinip kəydürülḡən»

Bu pərixtilər toḡruluḡ «yaritilix» həmdə «Petrus (2)»diki izahətlər wə «ḡoxumḡə səz»imizdə azrak tohtalduḡ. Yəḡudaning bu bayanida «Yar.» 6:1-6də hatiriləḡən wəḡədə kəndəḡ iḡlarning yüz bərgənlikini ḡüxəndürüp, uningdə ḡəḡkəndəḡ ḡumanlik yərnə ḡaldurmaydu: —

«Wə xundəḡ boldiki, insanlar yər yüzidə kəpiyixə bəḡlioḡanda, xundəḡla ḡizlarmü kəpləp tuḡuloḡanda, Hudaning oḡulliri insanlarning ḡizlirining ḡirayliḡliḡini kərup, ḡəlioḡanḡə tallap, əzliḡigə hotun ḡilixḡa bəḡlidi.

U wəḡit Pərwərdigar səz ḡilip: —

— Məninḡ Rəḡim insanlar bilən mənḡḡü kürəḡ ḡiliwərməydu; ḡünki insan əttur, ḡalas. Kəḡsüsidə ularning əmri pəḡət bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! — dedi.

Xu künlərdə (wə xundəḡla keyinki künlərdimü), Hudaning oḡulliri insanlarning ḡizlirining yənioḡa berip, ulardin balilərnə tapḡinida, ḡigəntlər yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa ḡədimki zamanlardiki dənḡliḡ palwan-baturlar idi. Pərwərdigar insanning ətküzüwatḡan rəzililiḡi yər yüzidə kəpiyip kətkənlikini, ularning kəḡḡidiki niyətlirining ḡərḡəḡan yaman boluwətkinini kərđi. Xuning bilən Pərwərdigar yər yüzidə adəm apiridə ḡiloḡinioḡa puxayman ḡilip, kəḡḡlidi əzablandı» («Yar.» 6:1-6).

Bəzi alimlər «Hudaning oḡulliri» Setning iḡlasmən əwladlirini kərsətidü, dəp oylaydu. Əmma undəḡta ularning «insandin boləḡan ḡizlarning ḡirayliḡliḡini kəruḡi» andin «əzliḡi ḡəlioḡan ḡizlarnə hotunluḡḡa elixi»ning zadi nemə yəmini bar? Tekistə «rəzil adəmlərninḡ ḡizliḡi» toḡruluḡ ḡəp yok, pəḡət «insanlarning ḡizliḡi» deyilidu — demək, bu adəttiki ḡiz-ayallərnə kərsətidü. Xunḡa iḡinimizki, «Hudaning oḡulliri» muxu yərdə bir türküḡ pərixtilərnə kərsətidü («Ayup» 1:6, 2:1, 38:7, «Zəb.» 29:1, 89:6ni kəruḡ); ular ḡiz-ayallərninḡ ḡirayliḡliḡini kərup ular bilən ḡinsiy mənəsiwətnə ətküzüxnə ḡəlaytti wə xu məḡsətlirigə yetix üḡün ḡəysibir insanning xəḡliḡə ḡiriwəloḡan. Ularinḡ əwladı əlāḡidə birḡil «baturlar» yəḡi «palwanlar», xundəḡla binormal ḡigəntlər («nəfilim») idi. «Yaritilix»ning mu'əllipi bundəḡ wəḡə yənə birər ḡetim yüz bərgən boluxi mumkin, dəp puritidu — ḡünki u keyin, bəḡḡa ḡigəntlər tuḡuloḡanidi, dəydu: — «Hudaning oḡulliri insanlardin boləḡan ḡizlar bilən xu ḡəḡḡda (wə keyiki wəḡitlərdimü) billə bolup, əwlad ḡəlduroḡanda, yər yüzidə «nəfilim» (məniḡi, «yḡiḡloḡanlar» yəḡi «ḡigəntlər») dəp atilidloḡan kixilər pəyda boldi. Ular ḡədimki zamaninḡ baturliri wə dənḡliḡ kixiliri idi»

«Yəhuda»

(4-ayət). Bu söz bilan u balkim mukəddəs yazmilarda tiloja elinojan, **topandin keyin** tuoqulojan gigantlarni kersətkən boluxi mumkin; məsilən, «Qəl.» 13:33, «Kən.» 2:20-21, 3:11, «1Sam.» 17:4, «2Sam.» 21:15-22ni kəring.

Bəzilər Rəbbimiz ölümündən tirilix tooqruluk səzligəndə, «**Ölümündən tirilgəndən keyin, insanlar əylənməydu, ərge təgməydu, bəlkə ərxtiki pərixtilərgə ohxax bolidu**» dəgənlikigə kərap («Mat.» 22:30) muxu pikirgə kərxı qıqıdu. Ular: «Pərixtilər jinsiy təbiətsiz bolojini yaki jinsiyəttiki birər hususiyiti bolmiojini üqün kət'iy nikaqlanmaydu», dəydu. Biraq həkilik məsilə dəl muxu yərdə. Pərixtilər normal həlaldə nikaqlanmaydu. Ləkin «Yaritilix» tiki hatirilərgə əsaslanojanda, bu türküm pərixtilər Huda bekitkən tərtiptin həkıp kətkəqkə, jazaəja uqrojan. Ular «Yəh.» 7-ayəttə təswirləngən rəzil ədəmlərdək: «**Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu pərixtilərgə ohxax uqioja qıqkən buzukluqkə wə oqəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən...**». Huda pərixtilərnin «**oqəyriy ətlərgə**» (dəmək, insanlarning tənlirigə) iq pəx tartixini yaki ər kixilərninmu «oqəyriy ətlərgə» (dəmək, kiz-ayallarning tənlirigə təbiy həwəsliri boluxning ornioja, baxkə ər kixilərnin tənlirigə) iq pəx tartixini həqkəqan həliojan əməs.

«2Pet.» 2:4 həm muxu 6-ayəttə Yəhuda muxu pərixtilər (xu wəqıttə) Xəytanning ələm apiridə bolojanda kətürgən isyanioja qetilojan pərixtilərgə kərioqanda təhimu kəttik jazaəja tartilidu, dəydu («Wəh.» 12:3-4diki izahətlirimizni kəring). Isyan kətürgən xu pərixtilər, əhtimal həzir jəhənnin həkəysi yərliridə kətirap yürüwatkən, insanlarni ezikturidiojan həmdə Hudaning həlkinin oyliri wə kəlbirigə jəng kiliwatkən jinlardur. Ləkin Yəhuda eytkən axu pərixtilərnə «**Rəb uluq kiyamət küninik sorikiojiqə mənngü kixənləp mudhix karəngəquluktə solap səqliməktə**».

Nemixkə əmdi ular təhimu kəttik jazaəja tartilidu? Xübhəsizki, səwəb pəkət xuki, bu pərixtilər əllikəqan Hudaning yürügüzgən birnəqəqə jəzalirini, yəni (a) isyan kətürgən Xəytan wə pərixtilərnin ərxtin həydiwətilginini; (ə) Adəm'atə wə Həwə'animizning gunəh sadir kilioqandən keyin Erəm bəoqisidin həydiwətilginini, wə (b) Həbilni əltürgini üqün Qəbiloja qüxürülgən jəzani kərgənidi. Xunga ularning Huda əldidiki məs'uliyiti təhimu eoqir idi.

Bizning «1Kor.» 11:10 üstidə bolojan səzlirimizni kəring: —

«Xəytan isyan kətürgəndən keyin, yənə bir türküm pərixtilər əyal kixilərnin səhibjaməllikini kərup ədixip kətti, dəp iximiz («Yar.» 6:2-4). Xuning bilən ular pərixtilik mərtiwisini təxlap əyalləroja yəkinlixip tegix üqün nəməlum yolda jisim xəkligə kirdi. İnildiki wəhiy boyiqə, muxu pərixtilər sorəq kiliənoquqə kəmap koyukluk bolidu («2Pet.» 2:4, «Yəh.» 6-7nimu kəring). Ularınin həzirki jəzasi əsl isyan kətürgən jinlarningkidin eoqir, qünki ular xu wəqıttə əllikəqan Hudaning kəp bəxkə jəzalirini kərup kəlgənidi. Əmma kim bilsun, bəxkə pərixtilərninmu muxundəq ixlarni sadir kiliş mumkinqiliki təhi məwjutmikin, xunga rosul jəmətkə, ibadət sorunliridə kiz-əyal kərindəxlarning səhibjaməllikidiki gəhər bolojan qəqliri yepilsun, dəp tapilaydu».

«Yəhuda»

Bundak wəqədin keyin insanlarning qəbliri tehimu rəzillikkə tolidu: — «**Pərwərdigar insanlarning rəzillikini, kənglidiki niyitining hərqaqan yaman bolidioʻanliqini kərdi...**» (qünki Hudaning muqəddəs pərixtiliri insanlarning kəz aldidila gunah qiloʻan əməsmu?). Əmdi Hudaning jamaiti pəqət insaniyatkila əməs, bəlki hətta pərixtilərgimu Uning tərtipigə hər tərəptə boysunuxta izqil ülgə bolsun.

Amin!